

तिः स्वभिष्टाप्सो RV. 7, 101, 2. — Vgl. त्रिवृत्.

1. त्रिवर्त्मन् (त्रि + व०) n. drei Pfade: °वर्त्मगा adj. f. drei Pfade durchwandernd, Beiw. der Gaṅgā MBh. 13, 1842. — Vgl. त्रिपथगा, °गामिनी, त्रिमार्गा unter त्रिपथ und त्रिमार्ग.

2. त्रिवर्त्मन् (wie eben) adj. auf drei Pfaden wandernd च०वर्त्त०. Up. 5, 7; vgl. 1, 4.

1. त्रिवर्ष (त्रि + वर्ष) n. ein Zeitraum von drei Jahren Suçr. 1, 256, 5.

2. त्रिवर्ष (wie eben) adj. dreijährig LĀṬ. 8, 3, 9. 11. ष० noch nicht dreijährig M. 5, 70.

त्रिवर्षिका (wie eben) adj. dreijährig, von einer Kuh H. 1272. — Vgl. त्रैवर्षिक, त्रैवर्षिक.

त्रिवर्षीणि (wie eben) adj. für drei Jahre bestimmt, was drei Jahre erhalten muss MBh. 13, 4467.

त्रिवार (त्रि + वार) 1) m. N. pr. eines Sohnes des Garuḍa MBh. 3, 3596. Vgl. सप्तवार. — 2) °वारम् adv. drei Mal Verz. d. Oxf. H. 102, b, 4.

1. त्रिविक्रम (त्रि + वि०) n. die drei Schritte (Vishṇu's): त्रिविक्रमे पथा विलोः सर्वदैत्यबधे पुरा R. 6, 79, 11.

2. त्रिविक्रम (wie eben) 1) adj. subst. der dreischrittige, Beiw. und Bein. Vishṇu's, der mit drei Schritten Himmel, Luftraum und Erde durchschritt, AK. 1, 1, 15. H. 216. HARIV. 2641. R. 1, 31, 18 (GORR. 32, 13). VARĀH. BRH. S. 103, 14. BHĀG. P. 6, 8, 11. RĪĀG-TAR. 3, 474. °तीर्थ n. N. eines Tīrtha ÇIVA-P. in Verz. d. Oxf. H. 67, a, 28. — 2) m. N. pr. eines Brahmanen ÇUK. 18, 13. = °भट्ट Verz. d. Oxf. H. 120, b. — Vgl. त्रैविक्रम.

त्रिविक्रमदेव (त्रि० + देव) m. N. pr. eines Autors Verz. d. B. H. No. 974.

त्रिविक्रमभट्ट (त्रि० + भट्ट) m. N. pr. des Verfassers der Damajanti-kathā COLEBR. Misc. Ess. II, 103. 133. Verz. d. Oxf. H. No. 208.

त्रिविद् (त्रि + विद्) adj. mit den drei Veda vertraut COLEBR. Misc. Ess. II, 303.

त्रिविद्य (त्रि + विद्या) als Bein. von ÇIVA ÇIV. wohl der die drei Veda kennt oder dieselben in sich birgt.

त्रिविध (त्रि + विधा) adj. von drei Arten, dreierlei ÇAT. Br. 12, 2, 4, 9. ÇĀÑKH. ÇR. 16, 21, 1. 2. 22, 30. M. 1, 117. 7, 185. 206. 12, 40. 41. Suçr. 2, 291, 12. SĀH. D. 29. त्रिविधा adv. (!): त्रिविधा विभजेत् er theile in drei VARĀH. BRH. S. 58, 53.

त्रिविनत (त्रि + वि०) adj. nach GORR. der sich vor drei (Göttern, Brahmanen und Lehrern) verbeugt; viell. an drei Stellen des Körpers eingebogen (vgl. षडुन्नत) R. 5, 32, 13.

त्रिविष्टप n. = त्रिपिष्टप die Welt Indra's AK. 1, 1, 1 (nach ÇKDR. soll der Text त्रिपिष्टप haben und त्रिवि० eine von Svāmīn angeführte Form sein). H. 87. SIDDH. K. 248, b, 4 (= तृतीयं विष्टपम्). GOP. Br. bei MÜLLER, SL. 432. JĀĀN. 3, 330. MBh. 3, 156. R. 2, 108, 9. RAGH. 6, 78. BRAHMA-P. 54, 18. BHĀG. P. 4, 9, 7. 7, 4, 8. स्वर्गं त्रिविष्टपम् MBh. 18, 1. 3. 4. Auch die drei Wellen ÇKDR. WILS.

त्रिविष्टपसद् (त्रि० + सद्) m. Himmelsbewohner, ein Gott HALĀS. im ÇKDR.

त्रिविष्टि s. u. विष्टि.

त्रिविस्त adj. = त्रिवैस्तिक drei Vista werth P. 5, 1, 31.

त्रिवीज (त्रि + वीज) m. eine best. Kornart (s. ष्यामाक) RĪĀG. im ÇKDR.

त्रिवृत् (त्रि + वृत्) P. 6, 2, 199. VĀRTT., Sch. 1) adj. dreifach, aus drei Theilen zusammengesetzt, in drei Formen bestehend; dreifach gewunden, — geschichtet, dreischichtig u. s. w.: रथ RV. 1, 34, 9. 12. 47, 2.

वेदा 8, 61, 8. वज्र Nir. 7, 12. तत्तु RV. 9, 86, 32. यज्ञ 10, 124, 1. 32, 4. व-

र्हिम् TBr. 1, 6, 3, 1. घर्मा समता त्रिवृत् व्योपतुः RV. 10, 114, 1. ऋषि द्वि-

जन्मा त्रिवृत् नमस्यते 1, 140, 2. ÇAT. Br. 8, 6, 2, 2. आदित्यमेव ते परि वद-

त्ति सर्वे ऋषि द्वितीयं त्रिवृत् च हंसम् AV. 10, 8, 17. 19, 27, 3. देवाः ÇAT. Br. 6, 5, 3, 3. लोकाः 8, 7, 2, 17. त्रिवृद्वा इदं चतुः शुक्लं कृष्णं कानीनका 12, 8,

2, 26. शिरस् 14, 3, 1, 19. 9, 3, 3, 19. मोखला 3, 2, 1, 11. M. 2, 42. 44. KĀṬJ. ÇR. 1, 3, 23. 6, 3, 16. 7, 3, 26. मुञ्जयोक्त्र 2, 7, 1. वेद M. 11, 263. fgg. —

ÇAT. Br. 3, 6, 1, 22. 4, 21. 6, 1, 1, 14. 8, 4, 1, 27. 9, 3, 3, 19. KHĀND. Up. 6, 6, 3. 4 (fälschlich त्रिवित्). MBh. 13, 7379. BHĀG. P. 2, 1, 17.

3, 7, 23. 24, 33. 27, 13. 32, 29. 4, 7, 27. 8, 44. 29, 74. 5, 17, 22. 6, 4, 27. 7, 3,

27. 8, 7, 25. 9, 14, 46. स्तोम dreifach gewundenes Loblied, Bez. einer Re-

citation, bei welcher von den drei Strophen des Liedes RV. 9, 11

je die drei ersten Rk jedes Tṛka, dann die zweiten und endlich die

dritten aneinandergereiht werden, MAHIDU. zu VS. 10, 10 nach PAÑKAV. Br. 2, 1. Da dieser Stoma aus drei Mal drei Versen besteht, so wird

neun als seine Zahl genannt. VS. 9, 33. 10, 10. 14, 24. TBr. 2, 2, 3, 1. 7, 4,

1. ĀÇV. ÇR. 9, 1. Auchsubst. ohne स्तोम VS. 12, 4. 13, 54. AV. 8, 9, 20. TBr. 1, 5, 20, 2. यजेत वाश्वमेधेन स्वर्जिता गोसवेन वा । ऋषिभिर्द्विष्टिभिर्द्विष्टिभिर्वा

त्रिवृतामिष्टुतापि वा ॥ M. 11, 74. VP. 42. यः सुपर्णा यजुर्नाम ष्कन्देगा-

त्रिवृत्किरः MBh. 12, 1632. Ist HARIV. 7435 st. त्रिवृत्तोम viell. °स्तो-

म zu lesen? — b) mit dem त्रिवृत् Stoma verbunden: सवनं ÇĀÑKH. ÇR. 14, 27, 7. 28, 4. वह्निष्पवमान ÇAT. Br. 13, 5, 3, 10. 4, 10. KĀṬJ. ÇR. 22, 5, 6.

6, 26. त्रीणि त्रिवृत्पृथगानि ĀÇV. ÇR. 11, 5. — 2) m. eine dreifache Schnur ÇĀÑKH. GRH. 1, 22. (मोखलाः कर्तव्याः) त्रिवृता ग्रन्थिनैकेन त्रिभिः पञ्चभिरे-

व वा M. 3, 43. ein dreifach gewundenes Amulet AV. 5, 28, 2. 4. fgg. —

3) f. Ipomoea Turpethum R. Br. (so genannt nach ihrem gewundenen

Stängel) AK. 2, 4, 3, 26. H. an. 3, 192. RATNAM. 18. Suçr. 2, 35, 9. 103, 20.

तृवृत् 23, 14. 1, 139, 18. 160, 15. 161, 9. 162, 16. — Vgl. च्यावृत्.

त्रिवृता f. = त्रिवृत् 3. AK. 2, 4, 3, 26. MED. p. 34. RATNAM. 18. Suçr. 1, 132, 17. 2, 161, 14. VARĀH. BRH. S. 53, 43. 87. — Vgl. कृष्ण०.

त्रिवृत्कारण (त्रि० + क०) 1) adj. eine Zusammensetzung zu drei ma-

chend, setzend: °श्रुति VEDĀNTAS. (Allah.) No. 69. — 2) n. das Zusam-

mensetzen zu drei ÇĀÑK. zu KHĀND. Up. 6, 3, 3.

त्रिवृत्ति (त्रि + वृत्ति) f. scheint eine Umschreibung des Wortes सत्य

(vgl. u. अत्यतर) Wahrheit zu sein: तथा दुश्चरितं सर्वं त्रिवृत्तयो च निमज्ज-

ति MBh. 13, 1544.

त्रिवृत्पर्णी (त्रि० + पर्णा) f. N. einer Pflanze, Hincha repens Roxb. (vgl.

हिल्लमोचिका), ÇABDAK. im ÇKDR.

त्रिवृत्त (त्रि + वृत्त) Butea frondosa NIGH. PR.

त्रिवृत्तिका (wie eben) f. = त्रिवृत् 3. RĪĀG. im ÇKDR.

त्रिवृष s. u. वृष und त्रिवृषन्.